

Aija Hannila

Yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinta ja taloudenhoito

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Lokakuu 2017

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Aija Hannila Yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinta ja taloudenhoito 32 sivua + 2 liitettä Lokakuu 2017
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	Lehtori Raija Olkkola
<p>Tein opinnäytetyöni yhdistyspohjaiselle seurakunnalle, joka on yleishyödyllinen yhteisö. Opinnäytetyössä selvennetään yhdistystoimintaa, yhdistyspohjaisen seurakunnan varainkeruuta ja taloudenhoitoa. Opinnäytetyöhöni kuuluvan oppaan tarkoituksena on auttaa seurakunnan hallitusta/vanhimmistoa sekä rahastonhoitajaa talousasioiden hoitamisessa. Opas soveltuu myös perehdytykseen, kun asianosaiset vaihtuvat.</p> <p>Opinnäytetyö on tyypiltään toiminnallinen. Opinnäytetyössä on raporttiosuus sekä toiminnallisena osuutena opaskirja. Raporttiosuudessa kävin lävitse työn lähtökohdat ja teorian. Raportin lopussa on johtopäätökset. Viitekehyksenä käytin yhdistystoimintaan, kirjanpitoon ja varainkeruuseen keskittyvää ammattikirjallisuutta sekä lainsäädäntöä. Opas sisältää viitekehyksen pohjalta valittuja seurakunnan taloudenhoidolle tarpeellisista asioista.</p> <p>Lopputuloksena tuli selkeä ja yksinkertainen opas yhdistyspohjaisen seurakunnan talousasioiden piirissä työskenteleville. Opasta voidaan käyttää uuden rahastonhoitajan tai hallituksen jäsenen perehdyttämiseen talousasioiden hoitamisessa. Opasta voidaan hyödyntää myös seurakunnan talouden hoidon kehittämistyössä. Tekemääni opinnäytetyötä on mahdollista käyttää myös muiden yhdistyspohjaisten seurakuntien taloudenhoidossa.</p>	
Avainsanat	yhdistys, seurakunta, varainhankinta, kirjanpito

Author(s) Title	Aija Hannila Fundraising and financial management of an association based congregation
Number of Pages Date	32 pages + 2 appendices October 2017
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	
Instructor(s)	Raija Olkkola, Lecturer
<p>I did my thesis on an association based congregation which is a non-profit organization. The thesis clarifies the activity of the association, the fund-raising of the association based congregation and its economy. The guide which is included in my thesis is meant to help the administration/the elders and also the bursar to handle the financial issues. The guide can be also used for orientation when the designated people are replaced.</p> <p>The type of the thesis is functional. The thesis has two parts, reporting part and the guide book as a functional part. In the reporting part I went through the starting points and theory. At the end of the report there are the conclusions. I used the occupational literature and legislation related to organizational co-operation, accounting and fund-raising as a context. The guide includes the essential information which are selected based on the context of handling the congregational economy.</p> <p>As an end result a clear and simple guide was formed for the ones who work with economy of the association based congregation. The guide can be used for the orientation of the new bursar or a member of the administration in handling the economy. The guide can also benefit the development the congregational economy handling. The thesis I made can also be used for handling the economy of other association based congregations.</p>	
Keywords	association, congregation, fund-raising, accounting

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tavoite	1
1.2	Työn muoto ja aiheen raja	2
1.3	Helluntaiherätys	3
1.4	Helluntaiherätyksen kansainvälisyys	3
2	Yhdistystoiminta	4
2.1	Yleishyödyllinen yhteisö ja verovelvollisuus	5
2.2	Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta	6
2.3	Uskonnollisten yhdyskuntien rekisteri	7
2.4	Yhdistyspohjainen seurakunta	8
2.5	Yhdistyksen hallinto	8
2.6	Yhdistyksen tilintarkastus	9
3	Yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinta	10
3.1	Rahan lahjoittamisen ja keräämisen historia	11
3.2	Paikallisseurakunnan varainhankinta	12
3.3	Lain määritykset rahankeräyksestä	12
3.4	Kirpputoritoiminta seurakunnan rahoituksessa	15
3.5	Rahoitusmuotona rahankeräys	15
3.6	Muita rahoitusmahdollisuuksia	16
3.6.1	Arpajaiset ja myyjäiset	16
3.6.2	Testamentit ja lahjoitukset	17
3.6.3	Tukipyynnöt	17
3.6.4	Tukikonsertit	18
3.6.5	Jäsenmaksu	18
4	Yhdistyksen taloudenhoito ja tilinpäätös	18
4.1	Talousarvio ja rahoituslaskelma	19
4.2	Toimintasuunnitelma- ja kertomus	20
4.3	Palkkahallinto	21
4.4	Taloushallinto	22
4.5	Hallituksen talousasioiden vastuu	23
4.6	Tilinpäätös ja tilin- tai toiminnantarkastus	24
5	Oppaan syntyminen	26

6	Loppuyhteenveto pohdintoineen	27
	Lähteet	30

Liitteet

Liite 1. Lakilyhenteiden selitykset

Liite 2. Opas: Mäntsälän Helluntailähetys ry:n hallituksen ja vastuuhenkilöiden talous-
vastuut sekä varainhankinta

1 Johdanto

Suomessa toimi vuoden 2012 tilastoinnin mukaan yhteensä 434 yhdistyspohjaista helluntaiseurakuntaa sekä uuskarismaattisia, evankelikaalisia ja muita kristillisiä yhteisöjä (Sohlberg 2012). Yhdistyspohjaisista seurakunnista helluntaiseurakunnat kuuluvat helluntaiherätykseen. Opinnäytetyöni tulee pohjautumaan yhdistyspohjaisen helluntaiseurakunnan varainhankintaan ja taloudenhoitoon.

Rahankeräyslakiin on tehty muutos koskien kolehdinkanto- oikeutta yhdistyspohjaisten seurakuntien kokouksissa. Tämä muutos vaikuttaa heikentävästi yhdistyspohjaisten seurakuntien varainhankintaan. (RkL 2006, 2 § 6 momentti.) Aloitin paikallisen helluntaiseurakunnan rahastonhoitajana huhtikuussa 2017 ja tarkoitukseni on selvittää, miten varainhankinta jatkossa voidaan hoitaa lakia rikkomatta. Raportissa kerron myös taloudenhoitoon kuuluvia pääpiirteitä käsittelemättä sen enempää kirjanpidon käytänteitä.

1.1 Työn tavoite

Opinnäytetyöni tulee koostumaan raportista ja toiminnallisesta osasta. Yhdistyksen toimintaa, varainhankintaa ja taloudenhoitoa säätelevät lait ja asetukset. Tarkastelen näiden merkitystä yhdistyspohjaisen seurakunnan toimintaan viranomaisten ohjeistuksien ja erilaisten alan julkaisujen sekä ammattikirjallisuuden perusteella. Yksi tärkeimmistä teoksista tulee olemaan yhdistyspohjaisten seurakuntien varainhankinnasta keväällä 2017 tehty julkaisu. Opinnäytetyöni raportointi osuudesta toivon olevan hyötyä myös muille yhdistyspohjaisille seurakunnille.

Opinnäytetyön tekemisestä on sovittu kirjallisesti paikallisseurakunnan kanssa. Opas tullessaan tekemään niin, että hallituksen, vanhimmiston tai rahastonhoitajan vaihtuessa uusi henkilö pystyy ymmärtämään yhdistyksen, taloudenhoidon ja varainhankinnan merkityksen seurakunnan toiminnassa. Oppaan sisältö tulee pohjautumaan opinnäytetyön tietoperustaan. Huomioin oppaan sisällössä myös tulevien keskustelujen pohjalta saamani ehdotukset sekä rahastonhoitajana oman kokemukseni kautta havaitut mahdolliset ongelmakohdat. Opas tulee päivittää, mikäli yhdistystoiminnassa tai laeissa tehdään muutoksia. Muutoksia voi tulla myös seurakunnan yhdistyksen sääntöihin, jotka tulee huomioida oppaassa.

1.2 Työn muoto ja aiheen raja

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä esimerkiksi käytännön toiminnan ohjeistus, joka voi olla opas, perehdyttämisopas tai käytäntöön suunnattu toimintaohje. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestintäkeinoin. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on hyvä tehdä toimintasuunnitelma, koska tavoite tulee olla perusteltu ja tiedostettu. Toimintasuunnitelmassa on pohjalla kysymykset: mitä, miten ja miksi tehdään. Kaikki alkaa lähtötilanteen kartoituksella, jossa kartoitetaan kohderyhmä, lähdekirjallisuus ja muut mahdolliset lähteet. Aihealue tulee rajata ja aikatauluttaa huolella. (Vilkka & Airaksinen 2003, 26-27.)

Opinnäytetyöni materiaalia kerätessäni kartoitan samalla sisältöä, josta kirjoitan oppaan. Oppaan sisältö pohjautuu opinnäytetyöni rakenteeseen. Raporttiosuudessa käyn lävitse yhdistyksen toimintaa, yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankintaa ja kirpputoritoimintaa. Raportointi osuudessa keskityn enemmän varainhankintaan, koska sillä on suuri merkitys yhdistyspohjaisen seurakunnan toiminnan pyörittämisessä. Raportissa selvitän keskeisimmät asiat yhdistystoimintaan liittyvästä kirjanpidosta, palkkahallinnosta ja tilinpäätöskäytännöstä. Yhdistyksen hallituksen toiminnasta on oma selvityksensä, koska hallitus on virallisesti se taho, joka on vastuussa yhdistyksen toiminnasta (Välke & Miettinen 2013, 31).

Raportin aineistoa käytän opinnäytetyön loppuun liitettävässä oppaassa, joka on tämän opinnäytetyön kehittämistehtävä. Tavoitteenani on laatia seurakunnalle opas, jonka pääsisältö koostuu yhdistyksen hallituksen, rahastonhoitajan ja muiden työntekijöiden talousvastuista sekä varainhankinnasta. Taloudenhoitoa tulen käsittelemään vain siinä määrin, kun katson sen olevan tarpeellista vastuiden näkökulmasta. Opasta varten tulen tekemään haastatteluja hallituksen ja vanhimmiston parissa. Huomioin oppaan tekemisessä myös havaitsemani ongelmakohdat aloittaessani rahastonhoitajan työt. Opas on tarkoitettu seurakunnan rahastonhoitajan sekä hallituksen ja vanhimmiston työn ja toiminnan tueksi.

1.3 Helluntaiherätys

Helluntaiherätys on Suomen vapaakristillisistä yhteisöistä suurin. Suomenkielisiä jäseniä oli vuoden vaihteessa 2011 hiukan alle 46 000. Jäsenmäärä on pysytellyt noin 45-50 000 henkilössä 1970-1980 -lukujen taitteesta alkaen. Suomen kokonaisväestöstä helluntaislaisia on noin 0,85 prosenttia. (Tiittanen 2011.) Vuoden 2013 lopussa helluntaiherätykseen kuului 241 seurakuntaa (Helluntaiherätys a). Eri maissa toimivat helluntaiseurakunnat ovat pääosin kansallisia ja täysin itsenäisiä. Erityisesti Pohjoismaiden helluntailiikkeet ovat halunneet säilyttää itsenäisyytensä, eivätkä näin ollen ole järjestäytyneet kansallisiksi kirkkokunniksi. (Helluntaiherätys b.)

Perinteisten yhdistyspohjaisten helluntaiseurakuntien rinnalle on perustettu vuonna 2002 rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta, Suomen Helluntaikirkko. Noin 17 prosenttia suomalaisista helluntaiseurakunnista kuului siihen vuoden 2013 lopussa. (Helluntaiherätys b.) Helluntaikirkon perustamisen teki mahdolliseksi Suomen uskonnonvapauslain uudistus. Suomen Helluntaikirkko on Suomen lain edessä uskonnollinen yhdyskunta (UskVapL 2003, 1 luku 2 §). Toimintaa määrittävät eri lait kuin yhdistyspohjaista seurakuntaa.

Suomessa on muitakin hengellistä toimintaa harjoittavia yhdistyksiä, kuin vain helluntaiseurakunnat. Sellaisia ovat mm. luterilaisen kirkon piirissä toimivat herätysliikkeet kuten Rauhanyhdistys ja Herättäjä-yhdistys. Säätiömuotoisia ovat Suomen Pelastusarmeija ja Kansan Raamattuseuran säätiö. (Luoma 2017, 8.)

1.4 Helluntaiherätyksen kansainvälisyys

Kansallisesti Suomen helluntailiike on täysin itsenäinen. Silti sillä on läheiset yhteydet kansainvälisiin helluntaiyhteisöihin. Maailmalla Suomen helluntailiike tekee laajamittaista työtä lähetysjärjestöjensä Fida Internationalin, Avainmedian ja Elämä ja valo -romanijärjestön kautta. (Helluntaiherätys c.)

Suomalaisia edustajia on monissa kansainvälisissä helluntaiyhteisöissä, kuten Euroopan helluntaiyhteisö PEF:ssä (Pentecostal European Fellowship), jossa on jäsenenä 54 kansallista helluntaikirkkoa tai liikettä. Yksi tärkeimmistä yhteistyötahoista on Assemblies of God -maailmanyhteisö WAGF, joka edustaa noin 65 miljoonaa kristittyä. Suomen

helluntailiikkeellä on yhteistyötä Suomen Evankelisen Allianssin (SEA) ja Suomen Eku-meenisen Neuvoston (SEN) kanssa. Näiden tahojen kautta helluntailiike saa tietoa järjestöjen kansainvälisistä verkostoista. (Helluntaiherätys c.)

2 Yhdistystoiminta

Jokaisella suomalaisella on Suomen perustuslain 2. luvun 13. pykälän 2. momentin mukaan yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen kuuluvat niin yhdistyksen perustaminen, yhdistyksen jäseneksi kuuluminen tai kuulumattomuus yhdistykseen, samoin kuin osallistuminen yhdistyksen toimintaan.

Yhdistykset voivat olla rekisteröimättömiä tai rekisteröityjä. Rekisteröidyn yhdistyksen tunnistaa nimen perässä olevista kirjaimista ry. Rekisteriin merkitsemättömän yhdistyksen tunnistaminen voi olla vaikeaa. (Loimu 2010, 24-25.) Yhdistys, jota ei ole merkitty rekisteriin, voi järjestää toimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla. Jäsenten ei tarvitse olla yhdenvertaisia eikä päätöksenteon demokraattista. Usein ne kuitenkin toimivat kuten rekisteröidytkin yhdistykset. Rekisteriin merkitsemättömästä yhdistyksestä koskevat kuitenkin monet yhdistyslain kohdat. Tallainen yhdistys ei ole myöskään oikeushenkilö, joten yhdistys ei voi järjestää yleisiä kokouksia, huvitilaisuuksia tai harjoittaa elinkeinotoimintaa. (Loimu 2010 26-27.) Yhdistyksen sitoumuksista vastaavat toimeen osallistuneet tai asioista päättäneet henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti (YhdL1989, 10 luku 58 §).

Vastaavasti rekisteröity yhdistys on oikeushenkilö, jolloin se voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona. Yhdistyksen jäsenet eivät myöskään vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista. (YhdL 1989, 6 §.) Viranomainen tarkistaa, että yhdistys täyttää määrätyt muotovaatimukset, ennen kuin se voidaan liittää rekisteriin. Tämän jälkeen se voidaan merkitä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään yhdistysrekisteriin.

Yhdistyksen voi perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Aatteellinen tarkoitus ei saa kuitenkaan olla lain tai hyvien tapojen vastainen. (YhdL1989, 1 luku 1 §.) Aatteellinen toimintamuoto tulee aina olla painopisteenä rekisteröitäväksi haettavan aatteellisen yhdistyksen toiminnassa. Yhdistyksen sääntöihin tulee kuvata sitä yhteistä asiaa ja yhdistyksen konkreettiset toimintatavat, joita varten yhdistys halutaan perustaa. Aatteellisella yhdistyksellä voi olla tukitoimintoja, jolla se voi kerätä varoja toimintaansa.

Yhdistyslaissa on säädetty yhdistyspohjaisen seurakunnan toiminnasta (YhdL 1989, 1 luku 1 §).

2.1 Yleishyödyllinen yhteisö ja verovelvollisuus

Yhdistys joka ei ole rekisteröity, ei voi olla yleishyödyllinen yhteisö. Jos yhdistyksen on tarkoitus rekisteröityä ja rekisteröinnin laittaa vireille ennen verovuoden (tilikauden) päättymistä, voidaan yhdistystä tuolloin pitää yleishyödyllisenä yhteisönä. (Repo ja THS 2009.) Tuloverolain 23 §:ssä sanotaan, että yleishyödyllinen yhteisö on elinkeinotoiminnastaan verovelvollinen. Jos elinkeinotoimintaa pidetään laajana voi se johtaa siihen, että koko toimintaa pidetään elinkeinotoimintana, vaikka siinä olisi myös yleishyödyllistä toimintaa. Tilapäinen elinkeinotoiminnan osuuden laajeneminen ei välttämättä poista yleishyödyllisyyttä muulta osin. Elinkeinotoiminta arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja kokonaisharkintaan perustuen. (Myrsky 2014, 32.)

Elinkeinotulona ei kuitenkaan pidetä yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämiä arpajaisia tai myyjäisiä. Näiden lisäksi adressien, korttien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatua tuloa ei myöskään pidetä elinkeinotoimintana. (Myrsky 2014, 33.) Elinkeinotuloina ei pidetä myöskään jäsenlehestä saatua tuloa tai tavarakeräyksestä ja muusta siihen verrattavasta toiminnasta saatua tuloa. (TVL 1992, 3 luku 23 §.)

Yhdistyksen jäsenten tekemä talkootyö yhdistykselle ei aiheuta sille veroseuraamuksia. Mutta jos talkoota tehdään kolmannelle osapuolelle vastiketta vastaan, on tehty työ vain tietyn edellytyksin verovapaata. Verolliseksi talkootyöksi määritellään organisoitu ja yrityksen kanssa kilpaileva toiminta. Talkootyön verotuksessa lähtökohtana on työn tuloksen ja mahdollisen palkan tai palkkion saajan määrittely sekä työsuorituksen luonteen arviointi. Perinteinen talkootyö voi olla verotonta samoin kuin tietyn edellytyksin rekisteröidylle yleishyödylliselle yhdistykselle tehty työ. (Myrsky 2014, 284-285.)

Valtionverotuksessa kiinteistötulot ovat verovapaita. Kunnanvaltuusto voi määrätä yleishyödyllisen yhdistyksen kiinteistöveroprosentin yleistä prosenttia alhaisemmaksi. Yleishyödyllisen yhdistyksen kiinteistöveroprosentti voi olla myös nolla. Jos kiinteistö on yleishyödyllisessä käytössä, on sen kiinteistötulot verovapaita. (Repo ja THS 2009.) Erilaisien verokohteluiden vuoksi joudutaan rajaa vetämää toisaalta elinkeinotuloihin päin, toisaalta henkilökohtaisiin tuloihin. Tulkintavaikeutena voi olla myös se, milloin kiinteistön

katsotaan olevan yleishyödyllisessä käytössä ja milloin yleisessä käytössä. (Myrsky 2014, 32.)

Yleishyödyllisen yhdistyksen henkilökohtaiset tulot ovat verovapaita. Näitä ovat esimerkiksi vuokrat osakehuoneistoista, yhteisön saamat jäsenmaksut, osingot ja korot. (Myrsky 2014, 31.) Yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta (vuokrat) (TVL 1992, 3 luku 23 §). Paikallisseurakunnan kiinteistön yhteydessä on asunto, jonka vuokratuloa ei katsota olevan veronalaista kiinteistötuloa sillä perusteella, että asukkaalta perittävä vastike on olennaisesti alihintainen käypään hintatasoon nähden. Vuokratuotosta syntyvä alijäämä katetaan yhteisön saamista lahjoitusvaroista. (Vero 2016.) Jos edellä mainitut korot ja osingot poikkeuksellisesti kuuluvat elinkeinotulolähteeseen, ne ovat siinä tapauksessa veronalaisia elinkeinotuloja (Myrsky 2014, 31).

Yleishyödyllinen yhdistys voi hakeutua ennakkoperintärekisteriin, vaikka se ei ole verovelvollinen. Kuuluessaan ennakkoperintärekisteriin yhdistys voi saada laskuttamansa tulot täysimääräisinä eli niistä ei vähennetä ennakonpidätystä. Yhdistys, joka ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, joutuu maksamaan yhdistykselle maksettavasta työkorvauksesta ennakonpidätystä. (EPL 1996, 2 luku 25 § 1 momentti.)

2.2 Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta

Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta on yksityisoikeudellinen yhteisö. Rekisteröity yhdistys on myös oikeuskelpoinen. Vuoden 2003 lainmuutos lähensi rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia yhdistyksiin. Lainmuutos poisti yhdyskunnilta rajoituksen omistaa ilman erillislupaa muuta kiinteistöä kuin kirkon, hautausmaan ja vastaavaa omaan toimintaan käytettyä tilaa. 1.8. 2006 alkaen henkilö voi kuulua samaan aikaan useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan. (UskVapL 2003, 4 luku 31 § 4 mom.) Samaan aikaan astui voimaan myös kirjanpitovelvollisuus yhdyskunnille samalla tavoin kuin yhdistyksillä oli jo aiemmin ollut (UskVapL 2003, 4 luku 33 §).

Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tarkoituksena on järjestää ja tukea uskonnon harjoittamiseen ja tunnustamiseen kuuluvaa yksilöllistä, julkista ja yhteisöllistä toimintaa.

Toiminnan tulee pohjautua uskontunnustukseen, pyhinä pidettyihin kirjoituksiin tai muihin pyhinä pidettyihin vakiintuneisiin toiminnan perusteisiin. (UskVapL 2003, 2 luku 7 §.)

Uskonnollinen yhdyskunta voi järjestää vain sellaista toimintaa, joka on määritelty sille perustetun yhdistyksen säännöissä. Toiminnan tarkoituksena ei saa myöskään olla taloudellisen voiton tavoittelu tai muuten pääasiassa taloudellisen toiminnan järjestäminen. Toiminnan tulee myös toteuttaa tarkoitustaan kunnioittaen perus- ja ihmisoikeuksia. (UskVapL 2003, 2 luku 7 §.)

2.3 Uskonnollisten yhdyskuntien rekisteri

Uskonnollisista yhdyskunnista pidetään rekisteriä patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) toimesta. Rekisterinpito perustuu uskonnonvapauslakiin. Uskonnollisen yhdyskunnan perustamisesta ja toiminnasta säädetään uskonnonvapauslaissa. Laki luo puitteet uskonnonvapauteen sisältyvälle uskonnolliselle yhdistymisvapaudelle. Rekisteriin ei ilmoiteta ortodoksista kirkkokuntaa, evankelisluterilaista kirkkoa eikä niiden seurakuntia, koska uskonnonvapauslain 1 luvun 2 §:ssä nämä määritellään jo uskonnollisiksi yhdyskunniksi. (Patentti- ja rekisterihallitus.)

Uskonnollisen yhdyskunnan perustamisesta voidaan tehdä ilmoitus PRH:en yhdistysrekisteriin joko sähköisesti tai paperilomakkeella. Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan perustaminen vaatii 20 perustajaa, kun yhdistykseen riittää kolme. Yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja allekirjoittaa ilmoituslomakkeen. Ilmoituksen liitteenä on alkupe-
räinen perustamiskirja, yhdyskuntajärjestys tai mahdolliset paikallissäännöt, kuitti maksun suorittamisesta ja erillisellä lomakkeella ilmoitus yhdyskunnan perustajajäsenistä. Väestörekisterikeskus saa tiedot perustajajäsenistä yhdistysrekisteriltä. Jos yhdyskuntajärjestykseen, sääntöihin tai nimenkirjoitusoikeuksiin tulee muutoksia, tulee näistä erikseen ilmoittaa. Muutosilmoitukset ovat maksullisia lukuun ottamatta osoitteenmuutosta. Jokainen jäsen, joka on eronnut tai jonka tehtävä on muutoin päättynyt, voi tehdä itse ilmoituksen uskonnollisen yhdyskunnan rekisteriin. (Patentti- ja rekisterihallitus.)

Väestörekisterin väestötietojärjestelmässä pidetään rekisteriä uskonnollisten yhdyskuntien jäsenistä. Yhdyskuntaan liittyneet tai siitä eronneet jäsenet on ilmoitettava väestötietojärjestelmään uskonnollisen yhdyskunnan taholta. (UskVapL 2003, 2 luku 16 §.) Henkilö voi erota yhdyskunnasta myös itse, ilmoittamalla siitä kirjallisesti yhdyskunnalle tai jollekin maistraatille (UskVapL 2003, 1 luku 4 §).

2.4 Yhdistyspohjainen seurakunta

Helluntaiherätyksessä päädyttiin aikanaan perustamaan (paikallis-) seurakuntia, jotka toimivat yhdistyspohjalta. Seurakunnan taustalla toimii yhdistys, joka vastaa yhdistyslain mukaisesti seurakunnan taloudellisista asioista. Usein seurakunnat on rekisteröity aatteellisina yhdistyksinä yhdistysrekisterissä. Helluntaiherätyksen seurakuntien ja yhdistysten toiminta pyörii pitkälti vapaaehtoistyöntekijöiden varassa. Palkattuna työntekijänä seurakunnassa voi olla yksi tai useampi työntekijä, riippuen seurakunnan koosta. Seurakunnan työntekijöiden palkkaus ja seurakuntatyö perustuvat vapaaehtoiisiin lahjoituksiin, sillä seurakunnat eivät saa kerätä jäseniltään kirkollisveroa, kuten esimerkiksi evankelis-luterilainen seurakunta. (Helluntaiherätys a.)

Kuten aikaisemmin oli puhetta kappaleessa 2.1., uskonnolliset yhdyskunnat eivät ole verovelvollisia tuloverolaissa mainitun lain 3 luvun 23 §:ssä tarkoitetusta toiminnastaan (ALV 1993, 2 luku 5 §). Pykälässä kerrotaan yleishyödyllisen yhteisön verovelvollisuudesta. Yleishyödylliseksi yhteisöksi voidaan kutsua yhteisöä, joka toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä. Yhteisön toimintaa ei saa olla rajoitettu tiettyihin henkilöpiireihin, eikä se saa tuottaa toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua voitto-osuutena, osinkona taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä. (TVL 1992, 3 luku 22 §.)

Yhteisöä voidaan pitää yleishyödyllisenä, jos sen toiminnasta löytyy seuraavia piirteitä: yhteisön hyväksi tehdään palkatonta tai vapaaehtoistyötä ja yhteisön toimintaa tuetaan vapaaehtoisin lahjoituksin. Yleishyödylliset yhteisöt eivät myöskään saa tavoitella tuloja taloudellisen edun vuoksi, vaan tuloilla on tarkoitus rahoittaa yleishyödyllistä toimintaan. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää yhteisöä vain, jos sen säännöissä sanotaan, että yhteisön purkautuessa sen varat käytetään yleishyödylliseen tarkoitukseen. (Vero 2016.)

2.5 Yhdistyksen hallinto

Yhdistyksen päättävä elin on hallitus, jonka koko on määritelty yhdistyksen säännöissä. Hallitukseen on kuuluttava vähintään kolme jäsentä. Hallitus edustaa yhdistystä, joten

sen on huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Asioiden hoitamisessa on noudatettava lakeja ja sääntöjä sekä yhdistyksen päätöksiä. Varainhoito on oltava luotettavalla tavalla järjestetty ja yhdistyksen kirjanpidossa tulee noudattaa kirjanpitolakia. (YhdL 1989, 6 luku 35 §.)

Yhdistyksen säännöissä mainitaan kenellä tai keillä on nimenkirjoitusoikeus. Yleensä hallituksen puheenjohtajalla on oikeudet ja sen lisäksi yhdistyksen säännöissä voidaan nimetä joku toinen hallituksen jäsenistä tai asemansa perusteella joku muu henkilö (esim. rahastonhoitaja), jolle voidaan myöntää myös allekirjoitusoikeudet. Rajoituksena tähän on vain se, ettei nimenkirjoittaja voi olla vajaavaltainen tai konkurssissa oleva. Samoin säännöissä voidaan rajata, että vain yhdessä kahdella tai useammalla henkilöllä on oikeudet allekirjoitukseen. Yhdistysrekisteriin ei voida tehdä muuta rajoitusta kuin edellä mainittu. Yhdistyksen nimi ja nimenkirjoittajan tai -kirjoittajien omakätinen allekirjoitus tulee olla yhdistyksen allekirjoituksessa. (YhdL 1989, 6 luku 36 §.)

2.6 Yhdistyksen tilintarkastus

Tilintarkastuslaissa ja yhdistyslaissa säädetään yhdistyksen tilintarkastuksesta. Jos yhdistyksellä ei ole tilintarkastajaa, tulee sillä olla toiminnantarkastaja. Tilintarkastuslain mukaan yhdistyksen tulee suorittaa tilintarkastus, jos seuraavista tunnusmerkeistä täyttyy vähintään kaksi kahtena vuonna peräkkäin:

- yhdistyksen vuosivaihto ylittää 200 000 euroa
- taseen loppusumma on yli 100 000 euroa
- työntekijöitä on keskimäärin yli kolme (3) henkilöä. (TTL 2015, 2 luku § 2.)

Jos ehdoista täyttyy korkeintaan yksi, yhdistys voi valita toiminnantarkastajan tai -tarkastajat (YhdL 1989, 6 luku 38a §).

Tilintarkastajan tulee olla KHT- tai HTM-tutkinnon suorittanut ammattitilintarkastaja. Näin tulee olla myös, vaikka yhdistys olisi vapaaehtoisesti valinnut toiminnantarkastajan sijasta tilintarkastajan. (Kallio & Kangasniemi & Pöyhönen & Vierros 2016, 147.) Tilintarkastajalle maksetaan palkkio tehdystä työstä. Palkkion suuruudesta päätetään samassa

kokouksessa, jossa hänet on valittu. (Loimu 2010, 198.) Tilintarkastaja ei voi olla edunvalvontaan määrätty henkilö taikka vajaavaltainen. Hän ei voi myöskään olla konkursissa eikä toimintakelpoisuus saa olla rajoitettu (TTL 2015, 2 luku 1 §).

Edellä mainittu koskee myös toiminnantarkastajaa. Toiminnantarkastajalla tulee olla yhdistyksen toiminnasta oikeudellisten ja taloudellisten asioiden tuntemus siinä määrin kuin se on tarpeen toiminnantarkastuksen suorittamiseen. Toiminnantarkastajana voi toimia yhdistyksen jäsen, jos hän ei ole ollut osallisena tarkastuksen kohteena olevien asioiden käsittelyyn. Hän ei voi olla kuitenkaan hallituksen jäsen tai toimihenkilö, jolla on läheinen suhde hallituksen jäseneseen. (Kallio ym. 2016, 148.)

3 Yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinta

Hengellisessä toiminnassa kolehdin kantamisella on vuosisataiset perinteet. Taloudenhoito on rakentunut seurakunnissa ja kristillisissä yhteisöissä sen jäsenten ja kannattajien lahjoitusten varaan. Vapaaehtoisin varoin tehdään mahdolliseksi yhteisöjen oma toiminta. Lahjoitusvaroja käytetään myös hädässä olevien lähimmäisten tukemiseen, evankeliumin levittämiseen sekä muihin merkittäviin auttamistyömuotoihin. (Luoma 2017, 7.)

Kolehdinkanto on perinne kristillisissä yhteisöissä. Muunlaisesta varainkeruusta voidaan mainita lipas- ja listakeräykset, kirje- ja puhelinkerääminen sekä kuukausilahjoitukset. Myyjäisillä ja arpajaisilla sekä julkaisujen ja tuotteiden myynnillä voidaan rahoittaa toimintaa. Kolehdin kantamisella on vakiintunut paikkansa seurakuntien tilaisuuksissa, jotta sitä voidaan pitää konkreettisesti osana jumalanpalvelustoimintaa. Kun varoja annetaan tai lahjoitetaan Jumalan valtakunnan edistämiseen, on se uskonnon harjoittamista ja samalla uskonnonvapauden käyttämistä syvällisemmässä merkityksessä kuin tulojen hankinnan välttämättömänä menetelmänä tai pelkkänä ohjelmanumerona. (Luoma 2017, 7.)

Lahjoituksen ja rahankeräyksen erottaminen toisistaan on hyvin vaikeaa. Jos henkilö osallistuu rahankeräykseen, on hän myös henkilö, joka tekee lahjoituksen. Vastaavasti henkilön, joka lahjoittaa rahaa spontaanisti ilman että häneen on millään lailla vedottu,

ei tulkita osallistuvan rahankeräykseen. Spontaanialuovutusta ei määritellä luvanvaraiseksi toiminnaksi. (Pisto 2016.) Rahankeräys muuttuu luvanvaraiseksi silloin, kun ihmisiin vedotaan rahaa pyydettyäessä (RkL 2006, 3 §).

Rahankeräämistä ja lahjoittamista voidaan pitää yleishyödyllisessä kansalaistoiminnassa ja yhdistystoiminnassa yhtä laajana toimintana kuin sitä pidetään kristillisissä järjestöissäkin. Niin sanottu kolmannen sektorin toiminnasta rahoitetaan merkittävä osa lahjoitusvaroin. Yhteiskunta suhtautuu myönteisesti järjestöjen kansalaistoimintaan ja sen merkitystä pidetään hyvänä, koska toiminnalla voidaan järjestää palveluita ihmisten tarpeisiin. Joskus keräysten tarkoituksena arvostellaan, joten toiminnan luotettavuus on ensiarvoisen tärkeää. Tämä voidaan saavuttaa keräämisen asianmukaisella hoitamisella ja laillisuuden varmistamisella. (Luoma 2017, 8.)

3.1 Rahan lahjoittamisen ja keräämisen historia

Kehitys alkoi kulkea kohti organisoitua toimintaa varhaiskirkon muututtua valtauskonnoksi ja katoliseksi kirkoksi. Organisointiin liittyi palkattu papisto ja kirkkorakennusten rakentaminen. Säännöllisiä tuloja vaadittiin myös toiminnan ja sosiaalisesta työstä aiheutuvien kulujen kattamiseen. Kirkko alkoi kerätä myös veroja, joita usein nimitettiin kymmenyksiksi. Verojen merkitys kasvoi kolehtituloja tai lahjoituksia merkittävämmäksi. Ihmiset eivät kuitenkaan luopuneet armeliaisuuden perinteestä vaan jatkoivat lahjoitusten antamista. Nykyisin kolehtituotot ohjataan eri työmuotoihin usein kristillisten järjestöjen kautta. Kirkko kattaa yleiset kustannuksensa verotuloilla. (Luoma 2017, 11.)

Suomen ensimmäisen helluntaiseurakunnan perusti Albin Kervinen vuonna 1915. Alkuaikoina taloudenhoito oli järjestetty melko erikoislaatusella tavalla. Yleisenä käsityksenä oli tuolloin vielä, että seurakunnan varakkaat jäsenet ilman muuta huolehtisivat kustannuksista. Kokouksien yhteydessä ei kannettu kolehtia. Vuosien saatossa seurakunnan jäsenet kuitenkin toivoivat kolehdin kantamista, minkä johdosta saarnapaikan sivuun sijoitettiin rautapellistä valmistettu riippulukkoinen uhrilipas. Lipas oli niitä varten, joilla oli sisäinen tarve antaa rahalahja seurakunnalle. (Ruohomäki 2014, 182.)

3.2 Paikallisseurakunnan varainhankinta

Paikallisseurakunnan yhdistyksen säännöissä sanotaan, että toimintansa tukemiseksi yhdistys on oikeutettu järjestämissään tilaisuuksissa keräämään läsnäolijoilta vapaaehtoisia, tavanmukaisia uhrilahjoja sellaisella tavalla ja siinä laajuudessa, että sitä ei voida pitää varsinaisena rahankeräyksenä. Yhdistys voi suorittaa rahankeräyksiä asianmukaisen luvan saatuaan. Yhdistys voi ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja. Yhdistyslain 1 luvussa sanotaan, että lahjoitusvarojen vastaanottaminen on mahdollista. ” Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena. ” (YhdL 1989, 1 luku 5 §.)

3.3 Lain määritykset rahankeräyksestä

Rahankeräyslainsäädäntö on muuttunut ja uusiakin muutossuunnitelmia on vireillä. Lainsäädännön muutos on luonut kiistanalaiseksi sen, ovatko yhdistysmuotoiset seurakunnat oikeutettuja kolehdinkantoon. Poliisihallinnon arpajaishallintoyksikkö tulkitsee, että kolehdinkanto on luvanvaraista toimintaa yhdistyspohjaisessa seurakunnassa, joten kolehdin kantamista varten olisi haettava erikseen rahankeräyslupa. (Luoma 2017, 8.)

Kuitenkin hallituksen esityksessä (HE 102/2005) rahankeräyslaiksi uuden rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä suoritettava kolehdin kanto. Lain kirjoitusvaiheessa lakiin ei ole viety tätä esitystä, vaan kolehdinkanto-oikeus on rajattu rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle.

Poikkeussääntönä voidaan pitää kokoontumislaisissa (22.4.1999/530 5 §) tarkoitetun yleisen kokouksen järjestäjän suorittamaa rahankeräystä. Kokous tulee järjestää sisätiloissa, jolloin siihen ei tarvita erikseen rahankeräyslupaa.

Milloin varojen kerääminen sitten on tai ei ole lain tarkoittamaa rahankeräystä? Rahankeräyslaissa 31.3.2006/255, 3:ssa pykälässä määritellään, että ”Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa”. Rahankeräyslain 4 §:n mukaan yleisöön vetoaminen voi tarkoittaa kirjallista, suullista tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen. Ennalta rajoittamaton ja

määrittelemätön joukko henkilöitä määritellään yleisöksi. Sosiaalista, aatteellista tarkoitusta taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa varten järjestettyä toimintaa voidaan pitää yleishyödyllisenä toimintana. (UskVapL 2006, 4 §.)

Lain soveltamisalaan eivät kuitenkaan kuulu tavarankeräykset, omaisuuden saamiseksi testamentein yleisöön vetoaminen, tukikonsertit tai -tilaisuudet, eivätkä uskonnollisen yhdiskunnan kolehdin keräys julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuneilta. Uskonvapauslaissa määritellään, että uskonnollisia yhdyskuntia ovat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta ja uskonnonvapauslaissa säädetyllä tavalla rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta. (UskVapL 2003, 2 §.)

Rekisteröidyn uskonnollisen yhdiskunnan tarkoituksena on järjestää ja tukea uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen kuuluvaa yksilöllistä, yhteisöllistä ja julkista toimintaa, joka pohjautuu uskontunnustukseen, pyhinä pidettyihin kirjoituksiin tai muihin yksilöityihin pyhinä pidettyihin vakiintuneisiin toiminnan perusteisiin.

Yhdiskunnan tulee toteuttaa tarkoitustaan perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Yhdiskunnan tarkoituksena ei ole taloudellisen voiton tavoittelu tai muuten pääasiassa taloudellisen toiminnan järjestäminen. Yhdyskunta ei voi järjestää toimintaa, jota varten ei voida perustaa yhdistyslain (503/1989) mukaista yhdistystä tai jota varten yhdistys voidaan perustaa vain luvanvaraisesti. (UskVapL 2003, 2 luku 7 § 1-3 momentit.)

Lakiin kirjattuna kolehdinkanto-oikeus on vain uskonnollisella yhdiskunnalla. Yhdistyspohjaisilla seurakunnilla tai säätiöillä ei näin ollen ole lain mukaan oikeutta kolehdinkantoon. Yhdistykset ovat aikaisemmin perustaneet kolehdinkantonsa yleisen kokouksen järjestäjän keräämisoikeuteen. Poliisihallitus, joka valvoo rahankeräystoimintaa sekä käsittelee lupahakemuksia, on tulkinnut yksiselitteisesti, ettei yhdistyksillä ole oikeutta kolehdin keräämiseen. (Luoma 2017, 22.)

Poliisihallituksen tulkinta on aiheuttanut hämmennystä yhdistystaustaisten seurakuntien keskuudessa. Seurakunnilla ei ole tietoa, kuinka nyt pitäisi toimia, ettei syyllystyä kolehdin keräämisessä lainvastaisuuteen. Jo noin sadan vuoden ajan vallinneessa käytännössä kolehdinkannossa, johon viranomaiset eivät ole aiemmin puuttuneet, ei laillisuutta ole tarvinnut epäillä. Nyt tilanne on muuttunut vähintäänkin epäselväksi. (Luoma 2017, 22.)

Kansanedustaja Päivi Räsänen mainitsee kirjoituksessaan (27.4.2017) hallitukselle, että rekisteröidyt uskonnolliset yhdistykset, kuten vapaat helluntaiseurakunnat, eivät ole rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien tavoin oikeutettuja laissa mainitun kolehdinkannon keruuseen uudesta rahankeräyslain sääntelystä ja tulkinnasta johtuen. Yhdistyksellä pitäisi olla rahankeräyslupa, joka soveltuu heikosti yhdistyspohjaisen seurakunnan perusrahoituksen turvaamiseen. Räsänen ottaa kantaa myös siihen, ettei uskonnollisen yhdistyksen ja uskonnollisen yhdyskunnan järjestäytyminen pitäisi olla peruste tekemään eroa kolehdinkannon oikeudenrajaamiseksi, koska järjestäytymisellä ei ratkaista toiminnan tarkoitusta ja yleishyödyllistä toimintaa. (Räsänen 2017.)

Luoko rahankeräyslaki ja sen tulkinta painetta yhdistyspohjaisen seurakunnan liittymiseksi osaksi uskonnollista yhdyskuntaa? Huomionarvoista on se, että yhdistystaustaisia helluntaiseurakuntia ja Helluntaikirkkoa voivat erilaisen järjestäytymismuodon lisäksi erottaa toisistaan erilaiset teologiset oppinäkemykset. Räsänen mielestä rahankeräyslaista ja sen tulkinnasta johtuen helluntaiseurakunnalle aiheutuva paine liittyä osaksi Helluntaikirkkoa on uskonnonvapauslain näkökulmasta ongelmallinen ja tästä syystä lakia ja sen soveltamista tulisi tarkistaa. (Räsänen 2017.)

Uudesta rahankeräyslain tulkinnasta on oltu yhteydessä poliittisiin vaikuttajiin ja maan korkeimpaan virkamiesjohtoon. Yhteydenotosta on ollut hyötyä, sillä sisäministeriö on aloittanut lain kokonaisuudistusta selvittävän hankkeen. Kuluva vaalikauden aikana on tarkoitus antaa uusi lakiesitys. (Tiittanen 2016.)

Sisäministeriö on järjestänyt myös asian puitteissa kuulemistilaisuuden, jossa esiteltiin kolme mahdollista mallia yhdistysten rahankeräykselle jatkossa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa nykyinen lupamenettely ja keräyskohteen yleishyödyllisyys säilytettäisiin, mutta hakukäytänteisiin tehtäisiin merkittäviä parannuksia raportoinnin ja hakemisen sujuvoittamiseksi. Toisessa vaihtoehdossa yleishyödyllisyys säilyisi, ja siirryttäisiin ilmoitusmenettelyyn, jossa järjestöt tekisivät ilmoituksen rahankeräyksestä viranomaisen ylläpitämään julkiseen rekisteriin. Näin voitaisiin luopua kokonaan ennakkoon haettavasta rahankeräysluvasta. Viimeisessä vaihtoehdossa keräyskohteen yleishyödyllisyydestäkin luovuttaisiin, ja kielletyistä kohteista säädettäisiin lailla. (Tiittanen 2016.)

Useimmissa puheenvuoroissa kannatettiin ilmoitusmenettelyyn siirtymistä mutta yleishyödyllisyyden säilyttämistä. Helluntaiseurakuntia tilaisuudessa edustivat varatuomari Markku Luoma sekä Helluntaikirkon toiminnanjohtaja Esko Matikainen. Molempien

kanta asiassa oli, että rahankeräyslakia uudistettaessa hengellisten tilaisuuksien kolehdinkeräykselle olisi saatava selkeä ja tarkoituksenmukainen lainsäädännöllinen kehys. (Tiittanen 2016.)

3.4 Kirpputoritoiminta seurakunnan rahoituksessa

Tavarankeräystä ja siihen liittyvää kirpputoritoimintaa ei pidetä elinkeinotoimintana yleishyödyllisessä yhdistyksessä, jos myytäväksi tarkoitetut tavarat on saatu lahjoituksena ja tavaroille on tehty vähäistä kunnostusta. (TVL 1992, 23 § kohta 1.) Yleishyödyllinen yhteisö voi siis harjoittaa kirpputoritoimintaa toimintansa rahoittamiseksi.

Korkein hallinto-oikeus on tehnyt ennakkopäätöksen (KHO 1994 T 282) yleishyödyllisen yhteisön toiminnan rahoittamiseksi harjoittamasta tavarankeräyksestä ja kirpputoritoiminnasta. Päätöksessä todetaan, ettei toimintaa pidetty elinkeinotoimintana, koska tavarat oli saatu lahjoituksena. (Edilex.) Tavarankeräystä ei myöskään katsota rahankeräykseksi, jolloin käytettyjen tavaroiden pyytäminen lahjoituksena yleisöltä ei vaadi rahankeräyslupaa (Poliisi a).

3.5 Rahoitusmuotona rahankeräys

Yhdistyspohjainen seurakunta voi hakea poliisihallitukselta rahankeräyslupan toimintansa rahoittamiseen, jos sen toiminta on yleishyödyllistä ja luvan myöntämisedellytykset muutoinkin täyttyvät (Poliisi a). Rahankeräyslain 7 § kohdan muuttamisesta (652/2014) tuli voimaan 1.9.2014. Yhdistyksen toiminnan ei edellytetä olevan enää yksinomaan yleishyödyllistä. Uudistuksen myötä rahankeräyslupan voi saada yhteisö, jolla on muutakin, kuin yleishyödyllistä toimintaa. Rahankeräyslain 12 §:n mukaan toimeenpanon on oltava yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaista, siten rahankeräyksen on hyödynnettävä yhteiskuntaa, eikä pelkästään yhdistyksen taloutta. Keräyksen toiminto tulee määritellä hankkeena, jota yhdistys aikoo varoillaan toteuttaa (kuten syrjäytyneiden tai työttömien auttaminen). Saadut tulot voidaan käyttää vain luvassa sanottuun tarkoitukseen. (Luoma 2017, 32.) Vain viranomaisen myöntämällä luvalla saadaan toimeenpanna rahankeräys (RkL 2006, 5 §).

Rahankeräys tehdään aina kirjallisella hakemuksella joko poliisilaitokselle tai poliisihallitukselle, riippuen siitä kuinka laajalle alueelle rahankeräys suunnataan. Jotta lupa voidaan myöntää valtakunnallisena, tulee hakijalla olla valtakunnallista toimintaa tai toiminta tulee olla valtakunnallisesti vaikuttavaa. Hakemus on täytettävä huolella ja siihen on liitettävä kaikki pyydetty lisäselvitykset. Rahankeräystä varten on pankkiin avattava oma tili. Saadusta rahankeräyksestä on tehtävä tilitys vuosittain ja kuuden (6) kuukauden kuluessa voimassaoloajan päättymisestä. (Poliisi a.)

Keräys tulee suorittaa siten, että rahankeräykseen osallistuvien tulee aina ymmärtää osallistuvansa rahankeräykseen. Jos on vaarana, että keräys sekoittuu kaupankäyntiin tai yhdistyksen jäsenhankintaan, sitä ei voida toteuttaa. Rahankeräyksen toteutus ei voi olla myöskään ketjukirje eikä pyramidipeli. Pyramidipelinä pidetään toimintaa, jossa mukaan liittyvien henkilöiden ansainta- tai voittomahdollisuudet muodostuvat vastikkeetta, osittain tai kokonaan, niistä maksuista, joita myöhemmin mukaan liittyvät maksavat. Arpajaisia ei saa järjestää rahankeräyksen toimeenpanon yhteydessä, jossa osallistujille luvataan mahdollisuus voittaa jotakin. (Poliisi a.)

3.6 Muita rahoitusmahdollisuuksia

Yhdistyspohjaisella seurakunnalla on lisäksi pienimuotoisia rahoitusmahdollisuuksia varallisuuden kartuttamiseen. Näistä on yksityiskohtaisemmat selvitykset seuraavissa luvuissa. Näissä pienimuotoisissa varainhankinnoissa tulee aina muistaa tarkastella sen nettotuloa, koska varainhankinnasta tulee usein myös kuluja tilavuokrasta ja tarvikehankinnoista tai kuluja, jotka aiheutuvat esimerkiksi testamenttilahjoituksen hoidosta. (Kallio ym. 2016, 68.)

3.6.1 Arpajaiset ja myyjäiset

Yleishyödyllinen yhteisö voi järjestää ilman luvan hakemista tavara-arpajaiset, kunhan kyseessä on pienarpajaiset. Pienarpajaisiksi määritellään tuotto, joka on enintään 2000 euroa. Arpojen myynti ja voittojen jako tulee tapahtua samassa tilaisuudessa. Edellä mainittujen ehtojen tulee molempien täytyä. Saatu tuotto on käytettävä yleishyödylliseen tarkoitukseen. (Poliisi b).

Tilitys arpajaislain 27 §:ssä tarkoitetuissa arpajaisissa on tehtävä heti tilaisuuden jälkeen. Tilitystä ei tarvitse tehdä kuitenkaan, jos arvat on myyty yhteisöön kuuluvien henkilöiden kesken. (Arpajaislaki 2001, 5 luku 30 §.) Tällaisia arpajaisia voivat olla esimerkiksi lähetys- tai jouluarpajaiset.

Yleishyödyllinen yhteisö voi järjestää omissa tiloissaan myyjäisiä toimintansa rahoittamiseksi. Myynnin ollessa pienimuotoista ja kohdistettua omille jäsenille, katsotaan saadut tulot yhteisölle verovapaiksi. Myyjäisten yhteydessä järjestettävä kahvilatoiminta katsotaan myös verovapaaksi. (TVL 1992, 3 luku 23 § 1 mom.)

3.6.2 Testamentit ja lahjoitukset

Yhdistyspohjaisella seurakunnalla on mahdollisuus vedota yleisöön omaisuuden saamiseksi testamenttein. Yhdistys voi siis nettisivuillaan kehottaa yleisöä testamenttaamaan omaisuuttaan yhdistykselle. (Poliisi a.) Yhdistyksen tilinumeron ilmoittaminen nettisivuilla ei myöskään ole luvanvaraista, kunhan tilinumeron yhteydessä ei ole pyyntöä tai kehotusta lahjoittamiseen (Luoma 2017, 31). Perintö- ja lahjaverolaissa on säädetty, että seurakunnalle tai muulle uskonnolliselle yhdyskunnalle lahjana tai testamentilla annetusta omaisuudesta, ei suoriteta veroa. Sama koskee myös aatteellista yhdistystä, jonka toiminta perustuu yleishyödylliseen tarkoitukseen. Kyseisiä veroja ei suoriteta myöskään testamentilla tai lahjana saadusta elinkautisesta nautintaoikeudesta, eläkkeestä taikka muusta etuudesta, joka on annettu määrävuoksiksi tai elinkaudeksi. (PerVL 1940, 1 luku 2 §.)

3.6.3 Tukipyynnöt

Luvanvaraisena keräämisenä ei pidetä tukipyynnön esittämistä suoraan yrityksille tai yhteisöille, koska se ei kohdistu yleisöön. Samoin omalle jäsenkunnalle tai tietylle tukijajoukolle *henkilökohtaisesti* lähetetty kirje ei myöskään kohdistu yleisöön. (Luoma 2017, 31.)

3.6.4 Tukikonsertit

Yleishyödyllinen yhteisö voi järjestää toimintansa rahoittamiseksi myös tukikonsertteja. Tapahtumaa varten tulee hakea tapahtumalupa (Gramexin ja Teoston yhteinen) tilaisuuksiin joissa soitetaan musiikkia. Sillä ei ole merkitystä onko musiikki orkesterin tai artistin esittämää vai soitetaanko se äänitteeltä. Tilaisuuden paikalla tai sen maksullisuudella tai maksuttomuudella ei ole merkitystä, sillä tapahtumalupa tarvitaan aina (pl yksityishenkilön järjestämät perhejuhlat). Maksettava korvaus musiikinkäytöstä on tärkeää tuloa itse musiikin tekijöille. Teosto hoitaa korvauksen maksamisen musiikin tuottajille. Konsertin järjestäjän tulee maksamista varten ilmoittaa Teostolle kappaleet, jotka tapahtumassa esitetään. (Teosto 2017.)

3.6.5 Jäsenmaksu

Yhdistyspohjaisella seurakunnalla on myös mahdollista kerätä jäsenmaksu ja näin rahoittaa toimintaansa. Jos katsotaan, että yhdistyksen jäsen on velvollinen suorittamaan yhdistykselle jäsenmaksua, siitä on oltava maininta yhdistyksen säännöissä. (YhdL 1989, 2 luku 8 § 4 mom.) Jäsenmaksujen keräämistä ei pidettävä rahankeräyksenä (HE 102/2005).

4 Yhdistyksen taloudenhoito ja tilinpäätös

Yhdistyspohjaisen seurakunnan kirjanpito voidaan hoitaa itsenäisesti niin, että joku seurakunnan jäsenistä rahastonhoitajan asemassa hoitaa sen. Rahastonhoitajan tulee hallita kirjanpitoa, jotta hän pystyy hoitamaan vuoden alussa tilinavauksen, kirjamaan vuoden tulot ja menot sekä laatimaan tiinpäätöksen vuoden lopussa. Rahastonhoitaja hoitaa käytännön rahaliikenteen, tiedottaa hallitusta taloustilanteesta seuraten rahojen käyttöä ja valvoo, että asiat hoidetaan oikein. (Välke & Miettinen 2013, 54-55.) Jos yhdistyksellä on palkattuja työntekijöitä, tulee palkanmaksuun liittyvät asiat hallita (Loimu 2010, 115-116). Seurakunta voi myös ostaa ulkopuolisena palveluna kirjanpidon tilitoimistolta (Loimu 2010, 111). Tällöin rahastonhoitaja toimii yhdyshenkilönä tilitoimistoon päin.

Yhdistyksen tilikausi on kirjanpitolain mukaan kaksitoista kuukautta. Tilikausi voi olla pidempi tai lyhyempi yhdistyksen aloittaessa toimintansa tai jos tilikauden ajankohtaa

muutetaan. (KirjPL 1997, 1 luku 4 §.) Tilikauden pituudesta tulee olla maininta yhdistyksen säännöissä. Yhdistyksen hallituksen toimintakausi voi olla pidempi kuin tilikausi. (Välke & Miettinen 2013, 67.) Paikallisen seurakunnan säännöissä mainitaan hallituksen kaudeksi vuosikokousten välinen aika, joka on yleensä noin vuosi.

4.1 Talousarvio ja rahoituslaskelma

Yhdistyksen tulee laatia talousarvio yhdessä toimintasuunnitelman kanssa. Tällöin voidaan seurata vuoden aikana, että toimintasuunnitelma on taloudellisesti mahdollista toteuttaa. Talousarvioon kirjataan tilikauden tulot ja menot. Tämä tehdään käytettävissä olevien tietojen pohjalta eli kaikkea ei pystytä alussa ennakoimaan. Realistisesti ajateltuna, talousarvioon tulee kirjata vain ne varat, millä toiminta tulee rahoitetuksi. Talousarvion tulee olla kuitenkin yksityiskohtainen, koska pelkkä arvio tuloista ja menoista könttäsummana ei ole kenellekään hyödyksi. Talousarvion tulee olla hallituksen käytössä koko tilikauden ja siitä tulee seurata taloustilanteen kehittymistä. Seurannassa tulee huomioida, kuinka paljon rahaa voidaan käyttää tuleviin toimintoihin. Seurannalla varmistetaan myös, onko varainhankinta jäljessä suunnittelusta. (Välke & Miettinen 2013, 66-67.)

Merkittävien taloudellisten sitoumuksien kuten pankkilainojen tai monivuotisten projektien (seurakunnalla muun muassa lähetys- ja koulutyön kannatusmaksut) vuoksi, yhdistyksen olisi hyvä tehdä pidemmän aikavälin taloussuunnitelma. Taloussuunnitelmaa ei tarvitse tehdä samalla tarkkuudella kuin talousarvio. Taloussuunnitelmaa voidaan käyttää apuna, kun tehdään tulevien vuosien talousarviot ja toimintasuunnitelmat. (Välke & Miettinen 2013, 69.)

Talousarvion laadinnan pohjana voidaan käyttää edellisen vuoden tilinpäätöstä. Suoraan sen pohjalta sitä ei kuitenkaan saa tehdä, vaan talousarviota laadittaessa on otettava huomioon tehty toimintasuunnitelma. Talousarvion tulisi antaa yhdistykselle riittävästi taloudellisia resursseja toteuttaa tehty toimintasuunnitelma. (Loimu 2010, 104-105.)

Suuryrityksen kokoluokan täyttävälle yrityksille on rahoituslaskelman laatiminen pakollista. Suuryritykseksi lasketaan yritys, jonka edellisellä ja päättyneellä tilikaudella ylittyy vähintään kaksi seuraavista raja-arvoista:

- taseen loppusumma on 20 000 000 €
- liikevaihto on 40 000 000 €
- tilikaudella yrityksen palveluksessa on keskimäärin 250 henkilöä

Yhdistys voi halutessaan laatia rahoituslaskelman. Rahoituslaskelmasta tulee osa virallista tilinpäätöstä, kun se liitetään tilinpäätösasiakirjoihin. Jos yhdistys tekee rahoituslaskelman, kuuluu se tilintarkastuksen piiriin ja siitä on oltava maininta tilintarkastuskertomuksessa. (Kallio ym. 2016, 87.)

Rahoituslaskelmasta selviää kokonaisinformaatio yhdistyksen rahojen hankinnasta ja käytöstä. Yhdistyksen rahoituslaskelma voi olla hyvin pelkistetty. Siitä tulee käydä kuitenkin ilmi seuraavat asiat:

- toiminnan rahavirta (varsinainen toiminta, varainhankinnat, yleisavustukset)
- investointien rahavirta (sijoitus- ja käyttöomaisuuden myyntitulot, investoinnit)
- rahoituksen rahavirta (vieraan pääoman muutokset, lainat ja suoritettut lyhennykset, muut tuotot ja kulut) (Kallio ym. 2016, 88-90.)

4.2 Toimintasuunnitelma- ja kertomus

Toimintasuunnitelma laaditaan seuraavan toimintavuoden toiminnasta. Hallituksen tekemä suunnitelma käsitellään yhdistyksen sääntömääräisessä kokouksessa. Yleisellä tasolla tehdyn toimintasuunnitelman tosiallisen toiminnan päätöksenteko siirtyy hallitukselle. Liian yksityiskohtainen suunnitelma taas sitoo hallituksen mahdollisuutta toimia joustavasti tilanteen niin vaatiessa. (Loimu 2010, 102.) Jos kauden aikana ilmenee tarvetta isommalle hankkeelle, jota ei ole mainittu toimintasuunnitelmassa, ei sitä voida päättää pelkästään hallituksen toimesta, vaan tällöin on järjestettävä ylimääräinen yhdistyksen kokous, jossa asiasta päätetään (Välke & Miettinen 2013, 28).

Yhdistyksen hallitus laatii edellisen vuoden toiminnasta toiminta- tai vuosikertomuksen ja liittää sen tilinpäätöksen asiakirjoihin. Yhdistyksen säännöissä on yleensä maininta, kumpi tulee tehdä. Toimintakertomus käsitellään yhdistyksen kokouksessa. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen perusteella arvioidaan, voidaanko hallituksen toiminta hyväksyä ja voidaanko sille myöntää vastuuvapaus. (Loimu 2010, 92.) Tuloslaskelma ja tase

tulee olla valmiina, ennen kuin toimintakertomus voidaan laatia. Toimintakertomus toimitetaan tilinpäätösasiakirjojen kera yhdistyksen tilin- tai toiminnantarkastajille. (Välke & Miettinen 2013, 70.)

Toimintakertomuksen voi laatia vapaamuotoisena. Pääasia on, että teksti on selkeää ja luettavaa. Kertomuksessa olisi hyvä arvioida tilikauden tapahtumia ja kommentoida niitä. Yhdistyksen taloudenhoidosta ja talouden kehittämisestä tulee olla maininta toimintakertomuksessa. (Välke & Miettinen 2013, 70.) Niihin tulostavoitteisiin, joita ei saavutettu edellisellä toimintakaudella, tulisi kiinnittää huomiota. Hallituksen tulisi kertoa oma näemyksensä, miksei tavoitteisiin päästy. (Loimu 2010, 92.)

Toimintakertomuksessa on esitettävä asiat todellisuuden mukaisina, sillä toimintakertomuksessa tallentuu yhdistyksen historia. Erityisesti kertomuksesta pitäisi löytyä tieto, ketkä toimivat hallituksen jäseninä ja mahdollisissa muissa toimielimissä. (Välke & Miettinen 2013, 70.) Vuoden aikana on hyvä pitää muistiota muun muassa tapahtumista ja niiden päivämääristä, jotta toimintakertomukseen saadaan kerättyä kaikki tarvittava materiaali (Loimu 2010, 93).

4.3 Palkkahallinto

Yhdistyspohjaisella seurakunnalla voi olla palkattuja työntekijöitä. Yleensä seurakunnat maksavat palkan seurakunnan saarnaajille ja toiminnasta muutoin vastuussa oleville henkilöille. Yhdistys voi myös palkata työntekijän palkkatuella. Palkkatuella maksetun palkan saa periä takaisin ELY-keskukselta. (Palkkatuki. 2013.)

Palkka, joka maksetaan työsuhteen perusteella, on aina veronalaista tuloa. Palkkaan voi sisältyä myös ikälisät tai ylityökorvaukset. Varsinaisen palkan lisäksi voidaan maksaa myös luontoisetuja. Yleisimpiä luontoisetuja ovat auto-, asunto-, ravinto- ja puhelinetu. Luontoisedut ovat verotettavaa tuloa, joille määritellään euromääräinen hinta. Työnantaja pidättää palkasta verot ja työnantajan sairausvakuutusmaksun (aiemmin sosiaaliturvamaksu). Tilitykset näistä tehdään työnantajan toimesta Verohallinnolle. (Knuutinen & Niskakangas 2017.) Työntekijälle tulee ottaa työnantajan toimesta eläke- ja muut pakolliset vakuutukset. Työnantaja maksaa palkasta verottajalle perityt maksut palkanmaksukuukautta seuravan kuukauden 12. päivänä. Ilmoitus tulee tehdä OmaVero-palvelussa.

Jos sähköinen ilmoittaminen teknisen syyn vuoksi ei onnistu, voidaan ilmoitus tehdä paperisena. Aikaraja ilmoittamisessa on kuitenkin sama. (Vero 2017.) Verottaja määrittää vuosittaiset työnantajamaksut.

Yhteishyödyllinen yhteisö voi palkata työttömän työnhakijan palkkatuella tehtävään työhön. Palkkatuella työllistyminen lähtee aina liikkeelle työttömän työnhakijan tarpeista ja mahdollisuuksista työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. TE-toimisto tekee edellä mainitusta arvion. Koska yleishyödyllinen yhteisön toiminta ei ole elinkeinotoimintaa, voi yhdistys palkata työntekijän 100 prosenttia palkkatuella korkeintaan 12 kuukaudeksi. Täysimääräisen korvauksen saa palkkakustannuksista, jotka vastaavat alan tavanomaisesta enimmäistyöajasta 65 prosentin työaikaa. Tässä tulee huomioida valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä, joka vuonna 2017 on 1800 euroa kuukaudessa. Tämän lisäksi voidaan tosin maksaa lomarahaa 65 prosenttia työaikaa vastaavasta osasta. (Saarinen & Aholainen & Anttila & Jääskeläinen & Murto & Peltomäki & Salo & Siitonen & Korhonen 2017.)

Yhdistyspohjainen seurakunta voi maksaa seurakunnassa vieraileville puhujille palkkion ja/tai kulukorvauksen kuten matkakulut. Palkkiosta suoritetaan ennakonpidätys ja sotumaksu. Yhdistys voi maksaa luottamushenkilöilleen, joilla ei ole työsuhdetta yhdistykseen tai saa siltä palkkaa, matkakustannusten korvauksia tuloverolain 71 §:n mukaisesti. Henkilön tulee tehdä yhdistykselle matkalasku verovapaan kulukorvauksen saamiseksi. Kulukorvauksia voidaan maksaa myös palkatuille työntekijöille vierailusta toiseen seurakuntaan. Luottamushenkilöille maksettavissa kulukorvauksissa on ylärajat, mutta yhdistyksessä työsuhhteessa oleville sitä ei ole. (Loimu 2010, 112-114.)

4.4 Taloushallinto

Yhdistykset ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpidosta tulee käydä ilmi oikea kuva tuottojen ja kulujen syntymisestä. Siitä näkee yhdistyksen taloudellisen aseman ja yhdistyksen toiminnan tulokset. Kirjanpitolaissa sanotaan, että yhdistyksen tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa (debet ja kredit) noudattaen hyvää kirjanpitotapaa. Kirjanpidon tilikausi on 12 kuukautta. (KirjPL 1997, 1 luku 2-4 §.) Kirjanpitoa varten laaditaan tilikartta ja tilitapahtumat on kirjattava aika- ja asiajärjestykseen. Jokaisesta tilitapahtumasta on oltava

päiväty ja numeroitu tosite. Tositteiden säilytysaika on kuusi (6) vuotta tilikauden päättymisestä. Tilikartan ja kirjanpitolakien säilytysaika on kymmenen (10) vuotta. (KirjPL 1997, 2 luku 5-10 §.)

Suoriteperustetta voi käyttää kirjaamisperusteena, jossa kirjaamisperusteena on menoissa tuotantotekijän vastaanottaminen ja tuloissa suoritteiden luovuttaminen. Kirjaamisperuste voi pohjautua myös menon ja tulon veloitukseen (laskuperuste) tai maksuun (maksuperuste). Maksuperustetta käytettäessä on ostovelat ja myyntisaamiset voitava selvittää. (KirjPL 1997, 2 luku 3 §.)

Vaikka on olemassa kolme mahdollista kirjausperustetta, tilinpäätös tulee kuitenkin suorittaa suoriteperusteella. Kirjanpitolakiin sisältyy pelkästään säätiöitä ja yhdistyksiä koskeva säännös, jonka perusteella yhdistys voi laatia tilinpäätöksensä maksuperusteisesti. Säännöksen mukaan yhdistyksen on oltava kokoluokaltaan mikroyritys, eikä se saa olla emoyrityksenä konsernissa. Maksuperusteisessa tilinpäätöksessä on oltava liitetietoina arvio maksuperusteisen tilinpäätöksen vaikutuksesta tilikauden taloudelliseen asemaan ja tulokseen sekä myyntisaamiset ja ostovelat, joita ei ole merkitty taseeseen. Lisäksi liitetietoina on oltava myös muutokset pysyvissä vastaavissa ja vaihto-omaisuudessa, suoriteperusteinen määrä lomapalkkavelasta ja vieraan pääomankoroista. (Kallio 2016, 54.)

Yhdistyksellä voi olla käteiskassatoimintaa kirpputorilla sekä seurakunnan kokouksissa saaduista lahjoituksista. Käteisvarojen tilityksiä varten on pankkiin avattava omat pankkitilit. Kirpputorin myynnistä tositteena on kassanauhat. Kokouksissa saaduista lahjoituksista kirjataan maksutositekuitti, jonka allekirjoittavat käteisvarojen laskijat. Tuotot tulee tulouttaa yhdistyksen pankkitilille. Pankkitilityksen johdosta tulot näkyvät tiliotteilla. (Loimu 2010, 111.)

4.5 Hallituksen talousasioiden vastuu

Yhdistyslaissa määritetään, että hallitus on vastuussa siitä, että yhdistyksen taloudenhoito on lain mukaista ja luotettavasti järjestettyä (YhdL 1989, 6 luku 35 §). Yhdistyksen rahastonhoitaja on käytännössä vastuussa yksityiskohdista, mutta hallituksen vastuulla on se, että järjestelmä on lakia noudattaen hyvän järjestökäytännön mukaisessa kunnossa (Loimu 2010, 166). Hallitus on vahingonkorvausvastuussa, jos se on laiminlyönyt tai väärin toimien aiheuttanut yhdistykselle taloudellista vahinkoa. Korvausvelvollisuus

edellyttää kuitenkin, että yhdistykselle on pitänyt koitua virheellisestä toiminnasta taloudellista vastuuta (rahan kavallus tai varkaus, maksamaan laiminlyötyjä maksuja korkoineen, rahan käyttö sellaiseen toimintaan mistä ei ole sovittu kokouksissa) ja se on todistettavasti aiheutunut hallituksen tai sen jäsenen toiminnasta. (Välke & Miettinen 2013, 36.)

Tilintarkastuslain sekä yhdistyslain 38 §:n mukaan hallituksen tulee varata tilaisuus tilintarkastuksen suorittamiseen sekä antaa sellaista selvitystä ja apua, mitä tilin- tai toiminnantarkastaja haluavat. Hallitus allekirjoittaa tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen. Allekirjoituksella hallitus ottaa vastuulleen sen, että tilinpäätös on oikein laadittu. (Loimu 2010, 167.) Jos allekirjoittaja on esittänyt eriävän mielipiteen, voi hän vaatia että, lausunto on sisällytettävä tilinpäätökseen tai toimintakertomukseen (KirjPL 3 luku 7 §).

Jos yhdistyksen varat eivät riitä kattamaan velkoja tai se ei kykene suoriutumaan sitoumuksistaan, tulee yhdistyksen omaisuus luovuttaa konkurssiin (Loimu 2010, 166). Tämän päätöksen tekee yhdistyksen hallitus (YhdL 11 luku 61 §). Hallituksen jäsenet voivat joutua taloudelliseen vastuuseen seurauksista, jotka ovat aiheutuneet konkurssin viivyttämisestä (Loimu 2010, 166).

4.6 Tilinpäätös ja tilin- tai toiminnantarkastus

Tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta ja taseesta. Toimintakertomus täydentää tilinpäätöstä, sillä se kertoo millaisiin projekteihin rahat ovat menneet, kuinka varat on hankittu sekä mitä asioita vuoden aikana on tehty. Tuloslaskelmaa voidaan pitää talousarvion parina, samoin kuin toimintasuunnitelmaa toimintakertomuksen. Tase kertoo yhdistyksen taloudellisen tilanteen tilikauden päättyessä ja samalla se on pohja sille miltä seuraava kausi alkaa. (Välke & Miettinen 2013, 107-108.)

Aatteellisen yhdistyksen on laadittava tuloslaskelma kirjanpitoasetuksissa määritetyn yhdistyskaavan mukaisesti. Yhdistyksen koolla ei ole vaikutusta tuloslaskelmakaavan muotoon. Yhdistys voi laatia tuloslaskelman myös kiinteistökaavan mukaan, jos sen toiminta on pääsääntöisesti kiinteistön hallintaa. Tuloslaskelma on mahdollista tehdä myös noudattaen liikeyrityksille suunnattua kululaji- tai toimintokohtaisen kaavaa. (Kallio ym. 2016, 55-56.)

<p>Varsinainen toiminta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tuotot 2. Kulut <ol style="list-style-type: none"> a. Henkilöstökulut b. Poistot c. Muut kulut 3. Tuotto-/Kulujäämä <p>Varainhankinta</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Tuotot 5. Kulut 6. Tuotto-/Kulujäämä 	<p>Sijoitus- ja rahoitustoiminta</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Tuotot 8. Kulut 9. Tuotto-/Kulujäämä 10. Yleisavustukset 11. Tilikauden tulos 12. Tilinpäätössiirrot <ol style="list-style-type: none"> a. Poistoeron muutos b. Verotusperäisten varausten muutos c. Konserniavustus <p>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</p>
--	---

Kuvio 1. Kirjanpitoasetus1 luku 3 § (Finlex)

Tasekaava on saman sisältöinen kuin yrityksilläkin on. Aatteellisen yhteisön tulee ilmoittaa erikseen taseen liitetietona erityismääräyksin rajoitettu pääoma (sidottu rahasto). Tiedoissa tulee olla selvitys pääoman katteena olevien varojen käytöstä sekä rahaston varat, velat, tuotot ja kulut. Jos taseesta tai tuloslaskelmasta ei selviä tietoja rahaston pääomasta ja sen muutoksesta, tulee ne tiedot liittää liitetiedoston selvitykseen. (Kirjanpitoasetus 1 luku 3 §.)

Tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen tulee suorittaa tilin- tai toiminnantarkastus (selvitetty tarkemmin luvussa 2.6.). Tarkistettavana on yhdistyksen tilikauden kirjanpito, tilinpäätös sekä yhdistyksen hallinnon toiminta. Hallinnon osalta tarkastukseen kuuluvat yhdistyksen kokoukset ja hallintoelinten päätökset. Tarkastus ei liity yhdistyksen toiminnan tarkoituksenmukaisuuteen. (Loimu 2010, 194.)

Tarkastuksessa on selvitettävä, onko hallitus hoitanut sille kuuluvat asiat. Hallituksen toimintaan kuuluvat muun muassa toiminnan ohjaus ja seuranta, seuranta yhdistyksen maksuvalmiudesta, jäsenluettelon ylläpitäminen sekä lakisääteiset ja sopimusperusteiset velvoitteet. (Loimu 2010, 201.)

Tilintarkastuksesta laaditaan aina tilintarkastuskertomus. Jos tilintarkastuksessa ilmenee sellaisia seikkoja, joista tilintarkastuslain mukaan tulee esittää huomautus, tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja luovutetaan hallitukselle, jonka tulee käsitellä huomautus viipymättä sekä säilytettävä pöytäkirja huolella. (Loimu 2010, 203.)

Jos yhdistyksellä on ollut toiminnantarkastaja, tulee hänen antaa yhdistykselle tarkastuksen jälkeen toiminnantarkastuskertomus kirjallisena. Tarkastuskertomuksessa on oltava maininta, jos yhdistykselle on aiheutunut toiminnasta vahinkoa tai jos lakia ja/tai sääntöjä on rikottu. (YhdL 1989, 6 luku 38a § 4 mom.)

5 Oppaan syntyminen

Aloittaessani opinnäytetyöni tekemistä en osannut kuvitella miten paljon löydän tietoa yhdistystoiminnasta. Moni asia on saanut uuden ulottuvuuden, kun olen oppinut yhdistämään asioita toisiinsa. Aluksi ajattelin, että seurakunnalle suunnatusta oppaasta tulee lyhyt. Mitä pidemmälle tutustuin lakeihin, kirjanpitoon ja yhdistyksen toimintaan, sitä enemmän sain materiaalia lisättäväksi oppaaseen. Minua auttoivat myös keskustelut seurakunnan hallituksen ja vanhimmiston jäsenten kanssa sekä omat havaintoni rahastonhoitajana. Vaikeudeksi tuli oikeastaan se, miten tarkkaan oppaassa tulee mainita asioista. Lopuksi päädyin tekemään oppaan sellaiseksi, että hallituksen ja rahastonhoitajan on helppo löytää siitä toimintatavat ja ymmärrys yhdistyspohjaisen seurakunnan talousasioiden hoitamiseen.

Tutustuessani erilaisiin opinnäytetöihin, joissa käsiteltiin rahastonhoitajan tehtäviä tai yhdistyksen varainhankintaa, totesin että varainhankinnasta ei ole kovinkaan monta teosta, mutta rahastonhoitajan toiminnasta löytyy moniakin. Rahastonhoitajan tehtävät painottuivat usein urheiluyhdistyksen tai vastaavan toimintaan. Varainhankinnasta sellaiseen en oikein löytänyt vastaavaa, enkä yhdistyspohjaiselle seurakunnalle tehtyä opinnäytetyötä lainkaan. Löytämieni opinnäytetöiden johdosta päätin, ettei opinnäytetyössäni ollut tarkoitus tehdä toiminnallisena osuutena rahastohoitajan opasta. Tällaisia opinnäytetöitä on minusta tehty riittävästi.

Opinnäytetyöni taustaksi oli tärkeätä selvittää varainhankintaan liittyviä mahdollisuuksia ja samalla myös rajoitteita. Yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinnassa oli huomioitavana enemmän lakeja ja säädöksiä kuin rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tai esimerkiksi urheiluyhdistyksen. Varainhankinta liittyy vahvasti yhdistyspohjaisen seurakunnan taloudenhoitoon. Oppaassa pääpainoksi tuli seurakunnan hallituksen ja vastuuhenkilöiden talousvastuut. Varainhankinta ei painottunut oppaassa enää niin paljon, kuin raportointi osuudessa. Tähän päädyin myös keskusteltuani hallituksen jäsenen

kanssa oppaan sisällöstä. Katsoimme, että oppaasta tulisi tässä muodossaan toimivampi.

Olen tuottanut opinnäytetyötäni niin, että olen eri kappaleiden asioita tutkinut yksi kerrallaan. Totesin sen parhaimmaksi tavakseni hahmottaa kokonaisuutta ja välttyin näin myös poukkoilemisen aiheesta toiseen. Oppaan tein viimeisenä, jolloin sain siihen rakenteellisesti parhaimman ulkoasun. Pystyin myös hyödyntämään lopussa paremmin raporttiin selvittämäni asiat, jotka halusin sisältyvän oppaaseen. Opas on tehty ajatuksella, että seurakunnan taloushallinto hoidetaan itsenäisesti. Oppaasta tuli selkeä ja helposti luettava, juuri sellainen joksi sen olin alussa ajatellutkin. Oppaan sisältö on myös seurakunnan hallituksen mielestä hyvin jaoteltu eri osa-alueisiin ja kokonaisuuksiin.

Oppaan ulkonäöstä halusin selkeän ja aihealueittain jaotellun. Oppaan kanteen laitoin seurakunnan kuvan, jotta opas identifioituu seurakuntaan, jolle opas on laadittu. Opasta ei julkaista internetissä vaan se on tehty paikallisseurakunnan yksityiseen käyttöön ja julkaistaan vain paperiversiona. Opas on tarkoitus ottaa käyttöön vasta vuoden 2018 tammikuussa, koska silloin on tarkoitus päättää yhteistyö tilitoimiston kanssa.

6 Loppuyhteenveto pohdintoineen

Koen saaneeni opinnäytetyöhöni kaiken sen tarpeellisen tiedon, josta käy selville yleiset yhdistyksen säännöt ja ohjeet, yhdistyspohjaisen seurakunnan toiminta ja toiminnan varainhankinta. Opinnäytetyössäni käyttämäni lait ja asetukset ovat aina ajantasaisia ja näin ollen luotettavia lähteitä. Lakitekstin lukeminen ja ennen kaikkea sen ymmärtäminen oli oma haasteensa. Tulkinassa auttoi ajantasainen ammattikirjallisuus, jossa kuvattiin asioita yhdistyksen näkökannoilta. Sain myös apua seurakunnan hallitukselta, joka on joutunut pohtimaan varainhankintaa. Oppaan tekemistä helpotti seurakunnassa tekemäni rahastonhoitajan tehtävät.

Varainhankinnan selvittäminen osoittautui hyvin mielenkiintoiseksi, koska kyseessä on yhdistyspohjainen seurakunta, joka tulkitaan yleishyödylliseksi yhteisöksi. Ennen rahankeräyslain muuttamista yhdistyspohjaisilla seurakunnilla oli mahdollisuus kerätä kolehtia. Uusi laki poisti tämän mahdollisuuden. Kolehdiin kanto ei enää ole seurakunnan tilaisuuksissa mahdollista, koska rahankeräyslain 4 § kohta 6 määrittää oikeuden vain uskonnonvapauslaissa 2 § määritellyille kirkkoille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille.

Lain valmisteleavassa hallituksen esityksessä (HE 102/2005) oikeus oli nimenomaisesti tarkoitus säilyttää vanhan lain mukaisesti kaikkeen uskonnon harjoitukseen, mutta lain kirjoitusvaiheessa oikeus rajattiin koskemaan vain uskonnonvapauslain määrittelemää rekisteröityä uskonnollisesta yhdyskunnasta.

Uudempi hallituksen esitys (HE 6/2014) rahankeräyslain muuttamisessa painottaa sitä että, keräyksellä saatu varallisuus tulisi käyttää yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Lisäksi uudessa esityksessä tausta ajatuksena on ollut halu estää kilpailun vääristyminen. Laki rahankeräyslain muuttamisesta astui voimaan 1.9.2014. Uudistettu rahankeräyslaki sisältää paljon määritelmiä, jotka jättävät liikaa tilaa tulkintoille ja rajanvetotilanteisiin. Erilaisia tulkintoja on esimerkiksi yleisöön vetoamissa tai yleishyödyllisen toiminnan määritelmässä. Ennakkotapauksien puuttuessa, joudutaan nyt asioita arvioimaan tapauskohtaisesti. Uskonnollisten yhdistyksien kohdalla tulkintavaikeutena on se että, täyttääkö niiden harjoittama uskonnollinen toiminta yksinomaan yleishyödyllisyyden vaatimuksen.

Lain uudistamisella on haettu selkeyttä luvanhakijan toimintaan kohdistuvaan arviointiin. Pääpainoksi on asetettu keräystarkoituksen arviointi. Osallistuminen rahankeräykseen täytyy syntyä osallistujan omasta halusta. Rahan antamiseen ei saa olla vaikutteena vetoaminen lahjoittamiseen ilman vastiketta. (HE 102/2005, 27.) Rahankeräysluvan voi saada yhteisö, jolla on yleishyödyllisen toiminnan lisäksi muutakin toimintaa. Tällaisella yhteisöllä tarkoitetaan usein miten rekisteröityä yhdistystä. (HE 102/2005, 33.)

Mielenkiinnolla jään odottamaan saako Päivi Räsäsen ja kahdeksan muun kansanedustajan kirjallinen kysymys (171/2017) eduskunnan puhemiehelle, mahdollisesti muutoksen käsitellä yhdistyspohjaista seurakuntaa samoin kuin rekisteröityä. Kysymyksellä otetaan kantaa siihen, miten hallitus turvaisi uskonnonvapauden toteutumisen rahankeräyslaissa ja sen tulkinnoissa? (Räsänen 2017.) Sisäministeri Paula Risikko on vastannut 22.5.2017, että 18.8.2016 on asetettu hanke rahankeräyslain uudistamiseksi. Hankkeen tarkoituksena on selvittää keräystoiminnan nykytila. Lisäksi etsitään toteuttamisvaihtoehtoja ja kehittämiskohteita toiminnan sujuvoittamiseksi. Risikko mainitsee, että rahankeräyslain muuttamista valmisteleavan työryhmän esiselvityshanketta on selvittää hengellisten yhdistysten kolehdinkanto-oikeutta. (Risikko 2017.)

Hallituksen täysistunnossa, keskiviikkona 14.6.2017, Antero Laukkanen (kd) otti myös esille yhdenvertaisuuden liittyen rahankeräyslakiin. Hän mainitsi epäkohdaksi sen, että yli sata vuotta ovat yhdistyspohjaiset seurakunnat voineet kantaa kolehtia, mutta nyt poliisihallituksen mukaan toimitaan väärin. Hän ihmettelee, kuinka rahankeräyslakiin on kirjattu vain uskonnollinen yhdyskunta ja jätetty huomioimatta, että Suomessa on yli 800 yhdistyspohjaista seurakuntaa tai yhteisöä. Hänestä tämä on yhdenvertaisuuslain näkökulmasta katsoen käsittämätöntä. (Laukkanen 2017.)

Yhdistyspohjaisten seurakuntien kolehdinkanto-oikeutta on pidetty esillä hallituksen istunnoissa sekä mediassa. Minusta on hyvä, että asian selvittämiseksi on perustettu hanke, koska näiden seurakuntien toiminta pyörii täysin vapaaehtoisten lahjoitusten varassa, joiksi myös kolehdin kerääminen lasketaan.

Lähteet

Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>. Luettu 1.7.2017.

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501#L2P5>. Luettu 20.4.2017.

Edilex. Verotusohje yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Ohje Drno 753/32/2005, 1.6.2005. Ohjeen tarkennus 19.12.2005. https://www.edilex.fi/verohallinnon_ohjeet/2005_1219a.html. Luettu 20.4.2017.

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118. Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961118#L2P25>. Luettu 26.4.2017.

HE 102/2005. Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi sekä laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain ja rikoslain muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050102>. Luettu 15.7.2017.

HE 6/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahankeräyslain muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140006>. Luettu 4.8.2017.

Helluntaiherätys a. Helluntaiherätys on karismaattinen ja ulospäinsuuntautunut herätysliike. <http://www.helluntaiseurakunnat.fi/helluntaiheratys>. Luettu 26.2.2017.

Helluntaiherätys b. Helluntaiherätys sai alkunsa helluntaikokemuksesta. <http://www.helluntaiseurakunnat.fi/helluntaiheratys/historia>. Luettu 26.2.2017.

Helluntaiherätys c. Suomen helluntaiherätys on osa kasvavaa maailmanlaajuisista liikkeistä. <http://www.helluntaiseurakunnat.fi/helluntaiheratys/kansainvalisyys>. Luettu 26.2.2017.

Kallio, Mika & Kangasniemi, Anu & Pöyhönen, Katariina & Vierros, Heidi 2016. Yhdistykset ja säännöt. Kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. ST-Akatemia Oy, Helsinki.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>. Luettu 22.10.2017.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L2P3>. Luettu 10.10.2017.

Knuutinen, Reijo & Niskakangas, Heikki 2017. Henkilöverotus. Alma Talent Oy, Helsinki. Alma Talent Pro Fokus-palvelu. Ilmestynyt irtolehtikansiona vuosina 1994–2015. Päivitetty 17.8.2017. Luku 9: Palkka > Tulovero > Sosiaaliturvamaksut > Yle-vero. [https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/JAC-BGXGTBF#kohta:9.\(\(a0\)PALKKA\(\(20\)\)](https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/JAC-BGXGTBF#kohta:9.((a0)PALKKA((20))). Luettu 7.10.2017.

Laki rahankeräyslain muuttamisesta 8.8.2014/652. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140652>. Luettu 1.7.2017.

Laukkanen, Antero 14.6.2017. Täysistunnon puheenvuoro PTK 69/2017 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Puheenvuoro/Sivut/PUH_69+2017+9+4+4.aspx. Luettu 16.9.2017.

Loimu, Kari 2010. Yhdistystoiminnan käsikirja. 4. uudistettu painos. WSOYpro Oy, Helsinki.

Luoma, Markku 2017. Rahankeräyslaki ja kolehti. Näkökulmia seurakuntien varainkeräykseen. Aikamedia Oy, Kerava.

Myrsky, Matti 2014. Yhdistysten ja säätiöiden verotus. Helsingin Kamari Oy, Helsinki.

Palkkatuki, TE-palvelut 2013. Päivitetty 22.8.2017. http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/loyda_tyontekija/tukea_rekrytointiin/palkkatuki/index.html#Palkkatuenmaksaminen. Luettu 22.10.2017.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>. Luettu 15.7.2017.

Pisto, Ville 2016. Poliisi myöntää rahankeräyslupia Suomeen rekisteröidyille yhteisöille tai säätiöille, joilla on yleishyödyllinen tarkoitus. Päivitetty 23.12.2016 <https://yle.fi/uutiset/3-9368821>. Luettu 1.7.2017.

Poliisi a. Rahankeräykset. http://www.poliisi.fi/luvat/arpajaishallinto/rahankeraykset/milloin_rahankerayslupaa_ei_tarvita. Luettu 1.7.2017.

Poliisi b. Pienarpajaiset. http://www.poliisi.fi/luvat/tavara-arpajaiset/milloin_lupaa_ei_tarvita/pienarpajaiset. Luettu 1.7.2017.

Rahankeräyslaki 31.3.2006/255. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060255>. Luettu 1.7.2017.

Räsänen, Päivi 27.4.2017. Ristin Voitto, Paimen Plus+ 3/2017. Luettu 22.5.2017.

Räsänen, Päivi 27.4.2017. Kirjallinen kysymys KK 171/2017 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KK_171+2017.pdf. Luettu 16.9.2017.

Repo, Kari ja THS 2009. Iso Kirjan koulutusmateriaali. Yleishyödyllisten yhdistysten verotus. Luettu 26.4.2017.

Risikko, Paula 22.5.2017. Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 171/2017 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_171+2017.pdf#search=rahanker%C3%A4yslaki. Luettu 16.9.2017.

Ruohomäki Jouko 2017. Suomen helluntailiikkeen synty, leviäminen ja yhteisönmuodostus 1907-1922. Aikamedia Oy, Kerava.

Saari, Mauri & Aholainen, Johanna & Anttila, Outi & Jääskeläinen, Reija & Murto, Jari & Peltomäki, Tomi & Salo, Esko & Siitonen, Susanna & Korhonen, Tiina 2017. Palkkahallinto. Alma Talent Oy, Helsinki. Alma Talent Pro Fokus -verkkopalvelu. Ilmestynyt vuodesta 1996 lähtien. Päivitetty 5.9.2017. Luku 5: Työntekijöiden palkkaamisen julkiset muodot > Työnantajille myönnettävät tuet. [https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/EAJBFXCTEB#kohta:5\(\(a0\)Ty\(\(f6\)ntekij\(\(f6\)iden\(\(20\)palkkaamisen\(\(20\)julkiset\(\(20\)tukimuodot\(\(20\)\(:5.2\(\(20\)Ty\(\(f6\)nantajille\(\(20\)my](https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/EAJBFXCTEB#kohta:5((a0)Ty((f6)ntekij((f6)iden((20)palkkaamisen((20)julkiset((20)tukimuodot((20)(:5.2((20)Ty((f6)nantajille((20)my)

((f6)nnett((e4)v((e4)t((20)tuett((20)(:5.2.2((20) Palkkatuki((20)(:5.2.2.3((20)Palkka-
tuen((20)m((e4)((e4)r((e4)((20)ja((20)kesto((20). Luettu 7.10.2017.

Sohlberg, Jussi 2012. Kirkkokunnista riippumattomat kirkot 20.11.2012.
[Http://www.ekumenia.fi/sen_toimii/opillinen_vuorovaikutus/kirkkokunnista_riippumattomat_kirkot_22112012/](http://www.ekumenia.fi/sen_toimii/opillinen_vuorovaikutus/kirkkokunnista_riippumattomat_kirkot_22112012/). Luettu 26.2.2017.

Teosto 2017. Tapahtumiin tarvittava lupa. <https://www.teosto.fi/kayttajat/tarvitsenko-luvan/tapahtumat-festivaalit-konsertit-muut>. Luettu 10.10.2017.

Tiittanen, Anssi 2011. Helluntailaisten määrä Suomessa kasvoi hiukan.
<https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/helluntailaisten-maara-suomessa-kasvoi-hie-man/>. Luettu 25.2.2017.

Tiittanen, Anssi 2016. Ristin Voitto 45/2016. Rahankeräyslain tulkinta hämmentää nyt toden teolla. Luettu 22.5.2017.

Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141#L2P2>. Luettu 5.4.2017.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#a1535-1992>. Luettu 20.4.2017.

Uskonnollisten yhdyskuntien rekisteri. Päivitetty viimeksi 27.2. 2017. Patentti- ja rekisterihallitus. https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/uskonnolliset_yhdyskunnat.html. Luettu 9.4.2017

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453. Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453#a453-2003>. Luettu 22.4.2017.

Vero 2016. Verotusohje yleishyödyllisille yhteisöille. Drno A206/200/2016.
https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Verotusohje_yleishyodyllisille_yhteisoil#2.2 Tulot, joita ei pidetä elinkeinotulona. Luettu 20.4.2017.

Vero 2017. Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen ja maksaminen.
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/omaaloitteiset-verot/>. Luettu 7.10.2017.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi, Helsinki.

Välke, Olli & Miettinen, Lasse 2013. Yhdistystoimijan opas. Vihreä Sivistysliitto ry, Helsinki.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>. Luettu 5.4.2017

Lakilyhenteiden selitykset

ALV	Arvonlisäverolaki 1501/1993
EPL	Ennakkoperintälaki 1118/1996
KirjPL	Kirjanpitolaki 1336/1997
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940
RkL	Rahankeräyslaki 255/2006
TTL	Tilintarkastuslaki 459/2007
TVL	Tuloverolaki 1535/1992
UskVapL	Uskonvapauslaki 453/2003
YhdL	Yhdistyslaki 503/1989
HE	Hallituksen esitys

Opas:**Mäntsälän Helluntailähetys ry:n hallituksen ja vastuuhenkilöiden talousvastuut sekä varainhankinta**

Tämä opas on tehty rahastonhoitajan ja hallituksen tueksi talousasioiden hoitamisessa sekä varainhankinnassa. Opas tulee päivittää silloin kun yhdistyksen sääntöihin tulee muutoksia tai kirjanpitolaki muuttuu sellaiselta osalta, joka vaikuttaa yhdistystoiminnan talouden hoitamiseen. Samoin tulee huomioida lakimuutokset rekisteröidyn yhdistyspohjaisen seurakunnan varainhankinnassa. Tämä opas voidaan jakaa myös muille yhdistyspohjaisille seurakunnilla käytettäväksi.

Opas otetaan käyttöön 1.1.2018.